

Szakjelentés

Teológia MA szak 2018-2021

Készítette: Dr. Baráth Béla Levente
(egyetemi tanár, szakfelelős)

2022. március 30.

A legutóbbi 2018-ban elkészített szakjelentésem óta, a most vizsgált cikluson belül történt, hogy a szakot 2019-ben lefolytatott akkreditációs eljárás eredményeként a DRHE többi hitéleti képzést végző szakjával együtt MAB plénuma által 2020. február 21-én elfogadott 2020/2/V/4. számú határozat alapján a megadható leghosszabb időtartamra akkreditálta, tehát Teológia MA szak 2025. február 21-ig kapta meg a működési engedélyt.

a. Jelentkezési és felvételi adatok, azok változásának irányai, tendenciái 2018-2021

Amíg a 2014–2017 közötti négy tanévben a teológia szakra és a szak lelkész szakirányára 69, addig 2018–2021 között 64 hallgató iratkozott be. Az előző értékelési időszakhoz képest tehát kismértékű, összességében öt fős csökkenést figyelhetünk meg. Mivel tágabb térségünk hasonló képzései esetén ennél jelentősebb mértékű visszaesés következett be, e tendencia továbbra sem intézmény specifikus jelenség. A hallgatói létszám voltaképpen szinten tartása meglátásom szerint, a képzési színvonal elismertségének megőrzése és az intenzívebbé tett „toborzási tevékenység” együttes hatása mellett volt elérhető. A DRHE-nek saját hatáskörében a Teológia MA szak iránti hallgatói érdeklődés fenntartása érdekében, továbbra is egyaránt célszerű tekintettel lennie a szakmai színvonal és a rekrutációs tevékenység biztosítására, illetve lehetőségek szerinti fejlesztésére.

A szakjelentés alább következő h) pontja miatt, itt a koronavírus világjárvány időszakában a kommunikációs és marketing tevékenységben szükségessé vált beavatkozásokat emelem ki. A 2020 márciusában bevezetett távoktatás e területre is közvetlen hatást gyakorolt. A hallgatók és az oktatók bevonásával 2020-ban és 2021-ben is online nyílt napot szerveztünk és megújult tartalmú, elektronikus formában terjeszthető felvételi anyagokat állítottunk elő, pl. egy új rádiós spotot. Mivel látványosan felértékelődött a hordozható számítástechnikai eszközök szerepe az elektronikus felületek használatában, a DRHE honlapját is megújítottuk, „mobil eszköz baráttá” alakítottuk. Stabil intézményközi kapcsolatainknak köszönhetően a teológia szakon a járványhelyzet ellenére is voltak vendéghallgatóink a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetből és Koreából.

Az előző szakjelentésben kijelölt célkitűzéseknek megfelelően igyekeztünk szorosabbra fűzni a kapcsolatokat a tiszántúli református lelkész kar mellett az egyházi fenntartású középiskolák vezetőivel és vallásanáraival. Meghívás alapján e céllal voltunk jelen pl. 2021 tavaszán a nagykunsági egyházmegye lelkésztestületi ülésén. Jelen tanévben az utóbbi kör bevonásával online

konzultációt tartottunk, ennek eredményeként az fenntartó egyházkerület területén működő középiskolák iskolai szinten is elérhetővé tették elektronikus felvételi anyagainkat. E gyakorlatok fenntartása mellett, a jövőben célszerű lesz arra törekednünk, hogy immár teológus hallgatóink személyes részvételével is minél több alkalommal keressük föl a tiszántúli református egyházi középiskolák „csendes napjait” és „pályaorientációs napjait”, illetve, hogy „kihelyezett szakmai napokat” szervezzünk.

b. A Neptun egységes elektronikus tanulmányi rendszer adatai

i. A lemorzsolódás mértéke

<u>Évszám</u>	<u>Szak</u>	<u>lemorzsolódás</u>
2018	Teológia (református teológia)	1
	lelkész szakirány	4
2019	Teológia (református teológia)	1
	lelkész szakirány	1
2020	Teológia (református teológia)	2
	lelkész szakirány	2
Összesen		11

A teológia szakot önmagában felvett hallgatók, felsőbb évesként meghatározóan továbbra is a lelkész szakirányon folytatják tanulmányaikat. Lemorzsolódásuk oka tehát éppen a lelkész szakirány felvétele. A teológia lelkész szakirányról lemorzsolódó hallgatók részben az intézményen belüli képzésváltással léptek ki a szakról. A rendelkezésemre bocsátott adatok alapján az állapítható meg, hogy a teológia szakra és a lelkész szakirányra beiratkozó hallgatók között a lemorzsolódás tényleges aránya továbbra is alacsony maradt.

A lelkész szakirányra beiratkozott hallgatók pályaorientációját ennek alapján továbbra is kielégítően és személyre szabott módon biztosítja a felvételi eljárás rendje, az évfolyamfelelősök és az egyetemi lelkész tevékenységi köre, illetve a minősítő vizsgák folyamatossága. Öröndetes fejlemény, hogy dr. Mézes Zsolt belépése óta – a lelkészi hivatás gyakorlása kapcsán feltétlenül szükséges – önismereti munka is minden jel szerint hatékonyabban valósul meg.

A képzésből ezekkel együtt is megtörténő kilépések háttéroka már nagyon eltérő. Ha általános szempontra kívánunk rámutatni, részben olyan általános hivatásbéli elbizonytalanodást kell említhetünk, amit intézményi kereteinken belül nem volt módunk ellensúlyozni. Más esetekben, a sikertelen javító és ismétlő javító vizsgák számának túllépését, a tehát a tanulmányi kötelezettségek, csak nagyon későn egyértelművé váló nem teljesítésére mutathatunk rá. Ezeknek az eseteknek a tanulmányi és vizsgarendbe történő ismételt beavatkozással igyekeztünk gátat szabni.

ii. A ki nem adott diplomák száma

A megfelelő szintű nyelvvizsga hiánya a diploma kiadását a teológia szak lelkész szakirányán 2018-ban 4, 2019-ben 5 esetben akadályozta meg. 2020-ban azonban azok is átvehették diplomájukat, akik a korábbi években nyelvvizsga hiányában ezt nem tehették meg.

c. A hallgatók elégedettsége az elégedettségi felmérések és a szak hallgatói fórumán szerzett tapasztalatok alapján

i. hallgatói elégedettségi felmérés

Az előző időszak eredményeivel egyező módon az intézményértékelés legújabb eredményei (2020 – 73 fő) azt mutatják, hogy a Teológia MA szak hallgatói jellemzően az intézményi átlag feletti mértékben elégedettek a képzés, az oktatási-kutatási infrastruktúra és a diákjóléti rendszer színvonalának egészével. Esetükben kiugróan magasabb az értékelése az alapozó tárgyak hasznosságának, a szakmai önképzés lehetőségének, a kutatásba és a szakmai konferenciákba való bekapcsolódás lehetőségeinek, az internátusnak, a menzának, a hallgatói önkormányzat tevékenységének, az ösztöndíjrendszer egészének, a kulturális és sportolási lehetőségeknek, a megvásárolható szolgáltatásoknak. Ugyanakkor némileg az intézményi átlag alatt marad a gyakorlati képzés színvonalának és az egyetemi légkör egészének értékelése.

ii Hallgatói fórum

A hallgatói elégedettségi kérdőív széleskörű felméréséből kirajzolódó pozitív összképpel szemben, 2021. november 11-én az Andaházy kollégiumban megtartott hallgatói fórum előtt, zárt urnában összegyűjtött kérdések meglepően sok kritikai elemet tartalmaztak. Ezt azzal a ténnyel együtt vagyok kénytelen megállapítani, hogy a kérdéseket megfogalmazók köre anonim volt, illetve, hogy a fórumbeszélgetésen jelen lévő hallgatók és oktatók több esetben is értetlenül álltak a kérdések mögött meghúzódó tapasztalatok előtt. A jelenlévők ezzel együtt minden kritikai elemre igyekeztek konkrét javaslatokat megfogalmazni. Így volt szó a menza működéséről, az órai hiányzás oktatói számonkéréséről, az exmisszus-gyakornokok javadalmazásáról, a gyakornoki helyek beosztásának módjáról, a vizsgaidőpontok kiírásának oktatói összehangolásáról, a legációk ígértetések számonkérésének szigorúbbá tételéről, a szigorlatok/alkalmassági elbeszélgetések/minősítő vizsgák kisebb bizottság előtt történő kivételéről, és az

áhítatokon való nagyobb számú hallgatói részvétel elősegítésének módjáról. A felvetett problémák közül a menza működésének időbeosztása és a kisebb létszámú bizottságok előtti vizsgáztatás igényelt és kapott a hallgatói önkormányzat, illetve teológiai intézet részéről további beavatkozást. A többi esetben a fórum résztvevői az egyetemi szabályzatokban biztosított jogorvoslati lehetőségekre hívták fel a figyelmet.

d. Tehetséggondozás (versenyeredmények, TDK)

A DRHE-en a tehetséggondozás elsősorban a nappali tagozatos hallgatókat célozza. Ennek legfontosabb eleme a TDK kutatások ösztönzése (ehhez TDK tárgyak felvételére van lehetőség, így a hallgatók tudományos tehetséggondozása dokumentált módon történik). A további, különböző művészeti területeken és sportágakban megmutatkozó tehetséget versenyek szervezésével, oktatói mentor biztosításával, országos szintű versenyekre történő kijutás támogatásával, publikációs lehetőségek biztosításával és ösztöndíjak kiírásával igyekszünk folyamatosan elősegíteni. A szak hallgatóinak szakmai publikációs szárnypróbálgatásait segítette elő 2021-ben a „Discimus” című kiadvány. Ugyancsak 2021-ben régebbi elképzelést sikerült megvalósítanunk azzal, hogy „Csillag vagy!” címmel sor került egy sokszerzős antológia összeállítására, mellyel az egyetemi polgárok körében és az alumni közösségben jelen lévő irodalmi alkotótevékenységet karoltuk fel. A teológia szakon a tehetséggondozó munka továbbra is eredményesen működik.

e. Záróvizsgák tapasztalatai

A záróvizsgák szervezése a tételsorainak frissítése – a járványhelyzet időszakában a távolságtartásra vonatkozó vizsgaszabályok érvényesítésével – a korábbi években kialakított rend szerint zajlott.

f. Az 1, 3, 5 éve végzett hallgatók elégedettségi felméréseinek tapasztalatai

A végzett teológia-lelkész szakos hallgatóink közül 2019-ben 15-en, 2020-ban 12-en, 2021-ben 12-en töltötték ki a DPR kérdőívet. Közülük az egyetem elvégzését követően senki sem volt munkanélküli. A kitöltők között évente nagy eltérés mutatkozott abban a tekintetben, hogy a válaszolók többségét az egy, a három, vagy az öt éve végzettek adták. Ennek megfelelően a válaszadáskor jellemző szolgálati státusz és helyszín nehezen összehasonlítható. A szak

működtetése szempontjából azonban úgy a szolgálati tevékenység tartalma, mint a teológiai képzéssel és a hivatás megbecsültségével kapcsolatos reflexiók is érdekes kérdésekre hívják fel a figyelmet. Feltűnő például, hogy amíg végzett hallgatóink elméletben kitüntetett feladatuknak tekintik a lelkigondozást és szinte egyáltalán nem tartják meghatározónak az adminisztrációs és intézményfenntartói feladatokat, addig a gyakorlati önértékelésükben azt regisztrálják, hogy a lelkigondozói beszélgetésre, illetve a család- és beteglátogatásra csak alig tudnak figyelmet fordítani, és az adminisztrációs és intézményfenntartói feladatok ellátásának nyilvánvalóan több szerepet kell kapnia. Ez az értékelés meglátásom szerint rámutat a tanulmányok során kialakult hivatáskép hiányosságaira, hiszen egyházunkban nem csak napjainkban, de távlatosabb visszatekintésben is nehéz lenne adminisztratív és intézményfenntartói feladatok ellátása nélkül elképzelni a lelkészek feladatkörét. A lelkigondozói kompetenciák fejlesztése pedig indokoltá teszi a családpasztorációs szakirányú továbbképzés beindítását. A 13. pontban felsorolt gyakorlatias készségek és kompetenciák fejlesztése részben indokolt, részben azonban túlmutat az egyetemi lelkészképzés keretein. Szintén inkább a kérdőív hibájának tartom, hogy úgy gyakorlati, mint elméleti jellegű, megalapozó teológiai tárgyak hasznosulását közvetlenül a mindennapi lelkészi gyakorlat felől kéri értékelni. Tovább gondolásra érdemesnek látom azonban, hogy a képzés egészét tekintve volt hallgatóink részéről a három teológiai szakcsoport tantárgyainak koherenciája ismételten gyenge értékelést kapott.

Amíg a kérdőívet kitöltők személyes erkölcsi/szakmai megbecsültségüket tekintve alapvetően nem tűnnek elégedetlennek, addig nyilvánvaló, hogy jövedelmükkel egyáltalán nincsenek, illetve munkájuk egyházon belüli megbecsülésével csak kevésbé vannak megelégedve. Ezek a szempontok nyilván túlmutatnak a szakjelentés határain, ezzel együtt azonban jó volt szembesülni azzal, hogy választ adó volt hallgatóink a pályaválasztás előtt álló fiataloknak a teológia-lelkész szak elvégzését vagy feltétlenül, vagy további végzettség és élettapasztalat megszerzése mellett mégis határozottan ajánlanák.

g. A szak oktatóinak helyzetértékelése a szak oktatónak bevonásával készített C-SWOT analízis alapján

Korlátok

- a jelentkezők megváltozott motivációja, változó egyházi/társadalmi valóság
- életpályamodell hiánya
- református felsőoktatás szétaprózottsága
- lelkészi anyagi problémák

• hitoktatás jelenlegi szabályozása	
Erősségek • képzési spektrum • kvalifikált oktatók magas számaránya, tudományos potenciál • javuló gyakorlatorientált képzés • külhoni és nemzetközi kapcsolatrendszer • családi, személyes légkör	Gyengeségek • fenntartóval és közegyházzal folytatott eredményes kommunikáció hiánya • mentorálás profilátlansága, oktatók nevelő szerepének leértékelődése, háttérbe szorulása • oktatók folyamatos jelenlétének hiánya, nem egyenletes oktatói terheltség • alternatív teológiai képzési formák hiánya
Lehetőségek • az egyház megnövekedett társadalmi szerepvállalásának megfelelő képzések és továbbképzések, szakpárok indítása • egyházi köznevelési és szociális intézményekkel a kapcsolat erősítése • gyakorló helyek, gyakorlatok hatásfokának javítása • a hallgatók személyes(ebb) mentorálása	Veszélyek • létszám csökkenése • hallgatók elvesztése felkészülésük kritikus szakaszában • Exmisszió és idő előtti szolgálatba állás • mentorlelkészek felkészületlensége • egyetemi oktatói életpálya inflálódása, anyagi és erkölcsi megbecsülés értelmében

Teológiai Intézetben belül folyó képzések tekintetében a problémák nagyon hasonlóak, viszonylag kevés szakspecifikus megállapítást tett az oktatói közösség, ezek azonban leginkább éppen a lelkész szak helyzetére vonatkoznak. A közeljövő legfontosabb feladatának a C-SWOT analízis alapján a jelenlegi Intézményfejlesztési Tervben is nevesített cél látszik: erősíteni kell a kapcsolatot a tiszántúli református iskolahálózattal. Ezt az elmúlt időszakban a világjárvány nagymértékben akadályozta. Emellett a jövőben erősíteni kell a mentori tevékenységet is.

h. Az intézményfejlesztési tervnek az adott szakra vonatkozó célkitűzései és akciótervei az intézményfejlesztési tervben rögzítettek szerinti, időarányos teljesítése

A minősített oktatók további bevonása kapcsán ki kell emelnem, hogy a gyakorlati teológiai tanszék munkatársa Kis Klára, miután PhD fokozatot szerzett

2020 őszén adjunktusi kinevezést kapott. 2021-ben a katechetikai központ munkatársa Kustárné Almási Zsuzsanna védte meg sikeresen PhD értekezését. 2021-ben az újszövetségi tanszék munkájához óraadóként csatlakozott dr. Ledán István.

A fenntartó egyházkerület elvárásainak megfelelően 2022-ben két szakirányú továbbképzés: az „Egyházi intézményvezető és szervezetfejlesztő”, illetve a „Családpasztoráció” szakirányú továbbképzés megalapítása érdekében végeztünk eredményes munkákat. Ezeket a képzéseket a következő tanévben, kerestféléves képzésként tervezzük első ízben meghirdetni.

Az intézményfejlesztési tervben rögzítetteken rendkívüli intézkedésekre is szükség volt:

A 2020/21. tanévben, a járványhelyzet miatt lehetetlenné vált legáció miatt karácsonykor, húsvétkor rendkívüli rektori ösztöndíj került kiírásra.

A 2021/22. tanév során gondoskodtunk az egyetem számára úrvacsorai kiskelyhek beszerzéséről, és a hitéleti képzésben résztvevő hallgatók új énekeskönyvhöz juttatásáról.

Értékelő záradék:

Mindezek alapján nyilatkozom arról, hogy a teológia szak és a rá épülő lelkesz szakirány

- a) jelenleg is megfelel az akkreditációs követelményeknek,
- b) időarányosan megvalósulásra kerültek a szakra vonatkozó intézményfejlesztési célok és akciótervek,
- c) nem érzékelek külön minőségbiztosítási beavatkozást igénylő területet.

Debrecen, 2022. 03. 30.

Dr. Baráth Béla Levente
szakfelelős